

AKLA
KARAEMİL
GALİP
SANDALCI

Geçenlerde yolumuz düştü. Gayrettepe'de bir hastayı ziyaret etmek. Acele bir taksiye bindik, tam İhlamur'dan Gayrettepe'ye çıkan asfalt yolu yukarıya, 10-15 metre ileride sağda kalan Emniyet Müdürlüğü'nün yanına gelmiştik ki, yolumuz demir yolu geçitlerindeki inip kalkan engellerden biriyle kesildi. İki yanında iki toplum polisi duruyordu. Baktım; yol 50-60 metre ötede, bu kez de ters yönden, kesikti. Polisler, elleriyle soldaki yola sapın diye işaret yaptılar. Öyle yaptık. Yan sokaklarda bir kilometre kadar geniş bir U çizdikten sonra, yeniden yolumuza kavuştuk. Soruşturdum. Çevre sakinleri bir şreden beri böyle dediler. Doğrusu, koca yolun böylesine kesilmesi ters gözüküyordu bana ama, buna gelinceye kadar daha nice terslikler vardı. Sanırım, uygulanan bir güvenlik önleminiydi. Ya da bilemediğim bir başka neden vardı. Her neyse. Asıl merak ettiğim bu konu değil. Ötekisi.

Bilirsiniz; kamuoyu hangi konu ile ilgili ise, ilgisi oranında, doğru yanlış bir sürü haber ve

Gayrettepe'de
yüzme havuzu mu var?

söylenti yayılır. Yoksa nereden bilecektik Ajda Pekkan'ın geçirdiği estetik ameliyatların sayısını. Emel Sayın'ın bundan böyle doğurabileceğini, Bülent Ersoy beyin göğsündeki gelişmeleri, futbolcuların takım antrenörleriyle çekişmelerini? Aynı nedenle; Gayrettepe'de, İstanbul'un kalabalık bir semtinin adı olmasının ötesinde, birkaç yıldan beri İstanbul Emniyet Müdürlüğüne ev sahipliği yaptığından ve İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün işi başından aştığından ve de sürekli

ve yoğun olaylar yüzünden müdarifin pek çok ziyaretçisi bulunduğundan adı çıkmış güzel benzeri -bileni ve bilmeyeni ile milletlin ağzında, dilinde, konuşmasında...

Bu durumda, Gayrettepe adı çevresinde doğurulan birtakım söylentilerin yer alması doğal. Örneğin; bunlardan biri, bu soguk kış günlerinde binanın çok iyi ısıtıldığı.

Bir ikincisi; içinde yaşadığımız korkunç enflasyonun oraya da yansıdığı ve birkaç zeytin ile yarım ekmeğin değerinin 150 TL'ye fırladığı. Bir battaniyenin ise 600 TL'ye kiralandığı.

Bir üçüncüsü; sorgulama sırasında bazı sanıkların, falaka ve elektrikten geçirildikten sonra, bir havuzda (!) çıplakla yıkanıldığı.

Gerçi, bunlar hep mişmiş söylentiler. Malum. Meyvalı ağacı taşlarlar. Hem sonra, el oğlunun ağız torba değil ki, büzesiniz. Gene de insan meraklanmadan edemiyor. Ne dersiniz İçişleri Bakanımız?

Gayrettepe'de yüzme havuzu mu var?

HAFTALIK

Biz yurdumuzu
severiz

Muzaffer ERDOST

Demirel hükümetlerinin bütçe görüşmelerine denk düşen günler, siyasal iktidardan gelen baskıların yoğunlaştığı, baskılara karşı tepkilerin çoğaldığı, ulus ölçeğinde gerginliğin arttığı, günler olmuştur. Bu yılki bütçe görüşmelerine denk düşen günler de öyle oldu. Ama Demirel azınlık iktidarının bu kez, 12 Mart'ın "balyozcu" (Erim) ve "Kontrgerillacı" (Melen) hükümetlerinin görevini üstlenmiş olduğu gözlerden gizlenmeyecek denli sırtıktı. "Mektup'un, niçin üç ay önce ya da üç ay sonra verilmiş olduğu bir soru olarak nasıl sık sık yineleniyse, TARİŞ "operasyonu"nun da, niçin bir ay önce ya da bir ay sonra yapılmadığı sorulmalıdır. Bu "operasyona" karşı oluşması doğal tepkilerin, bütçe görüşmelerinin, sıkıyönetimin uzatılmasının (ve dolayısıyla genişletilmesinin) ve emperyalist ülkelerin maddi "yardım" taleplerinin öngörüne denk düşürülmüş olması, bu "raslantı" değil, bir "plan"ın sonucudur ve tepkilerin, bu "plan" çerçevesinde gelişmesini sağlamak da, öyle görünüyordu ki, bu planın bir parçası sayılmak gerekir.

Nitekim, TARİŞ direnişi, siyasal iktidar tarafından, baskı yöntemlerinin ülke ölçeğinde genişletilmesi ve yoğunlaştırılması amacıyla kullanılmıştır ve kullanılmaktadır. Tam da olaylar sırasında, solu, yığınların gözünden düşürecek söylentiler dolaştırılmış ve bu arada, öldürülen bir devrimcinin, devrimci tarafından idam edilen bir sağcı olduğu yayılmış; solcuların, duvarlara; "Türk askerini arkadan vur, Rus askerine selam dur!" sloganını yazdıkları haberlerini yaymışlardır. Genelkurmay Başkanı Sayın Evren'in araştırma dayanan açıklamalarından öğreniyoruz ki, duvarlara böyle bir slogan yazılmış değildir. Böyle bir sloganı, faşistler, aldıkları emri yerine getiremeyerek, devrimcilerin ağır bastığı yerlere yazmayı başaramamış, ama öte yandan aldıkları emir gereğince böyle bir slogan yazıldığı yayılmıştır. Bu plan, bir süre sonra da olsa, suya düşmüş olabilir. Ama şu nokta üzerinde durmak gerekir ki, Türkiye devrimcisi, "Türk askerini arkadan vurur" mu, ve Türkiye devrimcisi, kendi askerini arkadan vurduğu yerde, "Rus askerine selam durur" mu? Duvarlara, egemen güçlerin ajanları, böyle bir slogan yazabilmiş olsalardı, bu denli tertiplerle dolu günler ortasında herhangi bir sağduyu sahibi, bunun genel terbin bir parçası olduğunu kavramakta hâlâ duraksayacak mıdır? Üstelik tam da Türk işçisini sırtından vuranların Amerikan dolarına selam durdukları bir sırada. Ve üstelik, tam da, bu söylentinin yayılmasıyla yalanlanması kısa zaman aralığında, İskenderun'da, nöbetçi jandarmayı, televizyon haberinin sözleriyle, ARKADAN vuran "terörist" in, kendilerinin "kolluk kuvvetlerine yardımcı" olduğunu ileri süren biri, yani bir faşist olduğunun açıklığı kavuştuğu bir sırada.

Bu olayların ve bu söylentilerin yaratıldığı günler ortamında, AP'nin genel sekreteri "Kerem" destekçilerinin sözleriyle söyleyelim, "sorumlus oldukları olayları", avuç açtıkları emperyalist ülkelere, bir "komünizm" tehlikesi olarak göstererek, bir yandan "AYNI KADERİ PAYLAŞAN dost ve müttelikleri"nden kendilerine gereken desteği sağlaması için kullanırken, bir yandan da "komünizmin son Türk devletini ortadan kaldırmaya kararlı olduğunu" ileri sürerek, halkımızı, egemen çevrelerin AP'ye dayattığı baskı yöntemlerine destek olmasının bir aracı olarak da kullanılmaktaydı.

"Komünizm" ve "son Türk devleti" karşıtlığı, faşizmin yıllardır ısıtıp ortaya koyduğu bir demagoji pilavıdır. Çünkü, bugün halk bilmektedir ki, bağımlı ülkeler, emperyalizm ile bağlarını kopardıkları zaman, devlet ya da ulus olarak ortadan kalkmamakta, bağımsız devletler haline, bağımsız uluslar haline gelmektedirler. Ve gene biliyoruz ki, uluslar, sosyalist olduğu zaman, gene ulus ve devlet ortadan kalkmamakta, burjuva ulusun yerini sosyalist ulus, burjuva devletin yerini sosyalist devlet almaktadır.

"Son Türk Devleti"nin "devlet" biçiminin, bizim geleneksel ve tarihsel "devlet" biçimimiz olmadığını da bilinen bir gerçek. Çünkü, "devlet" olarak, en yakını Osmanlı İmparatorluğu, bir burjuva devlet değildi, bir askeri-eodal imparatorluktu.

(Devamı T. Sayfada)

HALKIN DİLİNDEN

Cezaevlerindeki faşist uygulamalara dikkat!...

29 Ocak 1980 tarihli "Demokrat" gazetesinin okur mektuplarının yayımlandığı 2'nci sayfasında "EDİRNE CEZAEVİNDE CAN GÜVENLİĞİ YOK" başlıklı yazıda:

Cezaevinden tahliye edilen devrimci BURHAN YILDIRIM'ın, cezaevi bahçesinde ve yöneticilerin gözü önünde faşistlerce öldürüldüğü; Cezaevi 4. kısımdaki faşistlerin revirde yatan bir mahkumu öldürüp, ikisini de ağır yaradıkları; 3. kısımda bir mahkumun uyurken yatağında katledildiği; 5. kısmın koşullarında çatıdaki yağmur akıntısından göllenmeler olduğu ve Sübyan koşullarındaki çocukların da rutubetli yerlerde yatırdıklarına değinilerek, tezgahlanan tüm bu katliam ve işkenceler Cezaevi yöneticileriyle faşistlerin tam bir işbirliği içinde oldukları yazılmaktadır...

Yine uydurma bir tünel hikâyesinden dolayı Cezaevi yöneticileri de bir kısım devrimcileri Burdur Kapalı Cezaevine sürdürmüşlerdir. Burdur'a

değil, Türkiye'nin her yanındaki tüm cezaevlerinde bütün devrimcilere uygulanan bir işlem olsa gerektir.

Düşünüyorum ve diyorum ki, ikide bir tarafsızlığını söyleyip duran, ancak yayınlarıyla taraflılığı bir türlü gizlemeyen Sayın TRT yöneticilerimiz, Andrei Sakarov'un, bir başka Sovyet kentine sürülmesini "İnsan haklarına aykırıdır" diye en geniş biçimde ıstısrar ederken, kendi yerli basınımda yer alan ve ülkemiz cezaevlerinde uygulanan faşist baskılardan hiç mi haberleri olmamaktadır? Yoksa bunları insan haklarıyla bağdaşır mı bulmaktadır?

Ya sizler, Türkiye Barolar Birliği Yöneticileri; insan hakları savunucuları, tüm hukukcular ve aydınlar!.. Bu olanlardan kendinizi sorumlu saymıyor musunuz? 12 Mart'ta niceleliniz aynı acı ve işkencelere uğratılmadınız mı? Değerli kadın yazarımız SEVGİ SOYSAL'ın, ciğerleri durup dururken mi su topladı da öldü?

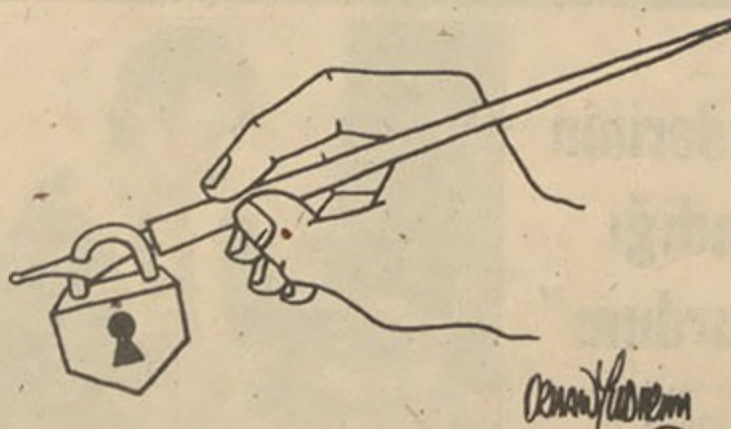
OHAN.

gittikleri ilk günlerde bu devrimcilerin, gardiyan pozisyonunda bazı faşist kişilerce her gece yataklarından kaldırılıp, falakaya yatırılıp dövüldükleri ve sonra ıslak beton üzerinde yürütülüp, tekrar tekrar aynı biçimde dövüldükleri şeklinde korkunç haberler aldık. Ziyaretlerine gidip sordüğümüzda, çocuklarımız bizi üzülmesinler diye önce, "Böyle bir şeyin olmadığını" söylediler. Ancak işkencenin ardı arkası kesilmemiş olmalı ki, bu kez tekrar aldığımız haber ve mektuplarda "İşkencelerin var olduğunu ve üzülmeyelim diye önce bizden sakladıkları" yazılmaktadır. Elbette ki bu katliam ve işkenceler sade Edirne ve Burdur cezaevlerinde

Ve:

Eyyy, halkın oylarıyla parlamentoya giren siyasal partilerimiz! Neden susuyorsunuz? Bu çocuklar, işçilerin, köylünün, kenar mahallelinin ve tüm dar gelirli yoksul halkın çocuklarıdır. Bunlar Türkiye'nin bozuk ekonomik düzeninde halkın sömürülmesine karşı çıktıkları için bu katliam ve işkencelere uğratıldıkları, eski bir İçişleri Bakanı'nın belirttiği üzere faşistler, subay ve kadın gıysileriyle kaçtı adı altında perde arkasından tahliye edildiler. Bunların hesabını ne zaman soracaksınız? Size oy veren devrimcilerin ana ve babaları olarak sizleri izliyoruz.

BİR DEVRİMCİNİN BABASI

ORHAN YILDIRIM (Türkiye)

Sağmalcılardan

Sağmalcılar'a sürülen bizler daha ilk günden Adalet Bakanlığı ve cezaevi idaresinin provokasyonlarıyla karşılaştık. Cezaevindeki bozuk düzen kurbanlarını devrimcilere karşı kıskırtmak amacıyla idare, devrimcilerin cezaevine gelmesini birçok mahkumu sürgüne göndermek için gerekçe olarak kullanmaya çalıştı. Ancak devrimcilerin çabasıyla bu oyun bozuldu ve mahkumların haksız yere sürgünü önledi.

Devrimcilerin Sağmalcılar'da önemli bir sayıya ulaşması sonucu çıkarılmanın zarar göreceğinden çekinen cezaevi idaresi yeni provokasyonların peşindedir.

Ülkemizin, Orta Doğu'nun ve bütün Balkanların en bömürü cezaevi olarak bilinen Sağmalcılar'da insanlık dışı koşullar altında yaşamaktadırlar. Yataklarda üst üste yatılmaktadır. Her türlü bulaşıcı hastalık taşıyan haşerlarla iç içe yaşamaktadırlar. Sular akmadığından temizlik hemen hiç yapılmamaktadır. İdarenin verdiği yemek ise normal insan bir öğün bile doyurmaktan uzaktır. Bu şartlarda yaşamak sonucu hastalanan mahkumlar ise her türlü tedavi olanağından mahrum bırakılmaktadır.

Bütün bunlar yetmezmiş gibi cezaevinde korkunç bir bömürü uygulanmaktadır. Yıyecek maddelerinden çaya kadar her şey mahkumdan para sızdırarak amacıyla kullanılmaktadır. Cezaevi illerinin bilgisi dahilinde yürütülen bu düzen, bazı unsurların zenginleşmesine yol açarken çok sayıda mahkumu ise açlık ve sefaletle imkedir. Bu sömürü düzenine başkaldıranlar ise dayakla, hücreye atılmakla ve sürgüne karşılaşılmaktadır.

Devrimci tutuklulara siyasi koşu verilmemektedir. Başka cezaevlerindeki faşistler Sağmalcılar'a getirilerek devrimcilere ve diğer mahkumlara karşı bir baskı ve saldırı aracı olarak kullanılmak istenmektedir.

Çeşitli başvurulara rağmen kadınlar koşusu faşistlerin bulunduğu bölümlen alınmamıştır. Geçmişte de örneklerinin görüldüğü gibi faşistler sık sık bu koşuya karşı laf atmak ve şarkıntılık gibi hareketlere yönelmekte ve bu da doğal olarak cezaevinde büyük olayların çıkmasına neden olmaktadır. Ayrıca Selimiye'de açılan ateşle yaralanan üç arkadaşımızdan henüz hiçbir haber alınmamıştır.

Faşistlerin bulunduğu bölümlen yaşam şartları daha da iyileştirilmeye çalışırken, devrimcilerin bulunduğu bölüm için hiçbir şey yapılmamaktadır.

İlerici-demokrat gardiyanlar üzerindeki baskılar artınılmıştır. Düşük ücretle 12 saat mesai yapan ve bir yarı-mahkum durumunda olan bu kişiler, sürekli baskı altında tutulmaktadır. Birkaç gün önce birkaç ilerici-demokrat gardiyan görev yerlerinin haricindeki bir yere gönderilmişler ve orada faşistlerin saldırısına uğrayarak yaralanmışlardır. Devrimcileri ve ilerici-demokrat mahkumları her fırsatta hücreye almaya kalkan cezaevi idaresi, bu faşistlere karşı hiçbir şey yapmamıştır.

Sağmalcılar Cezaevindeki mücadelemiz sonuna kadar sürecektir. Haklarımız mutlaka alınacaktır.

SAGMALCILAR CEZAEVINDEKİ DEVRİMCİ
TUTUKLULAR

Denizli'den

Bizler bazı haklarımızın gasp edilmesini ve haksız sürgünlerin yapılmasını protesto için 21 Aralık 1979 ile 25 Aralık 1979 tarihlerinde üç gün süreli "açlık grevi"ne gittik. Bu konuyu Adalet Bakanlığı'na bildirmemize rağmen herhangi bir şekilde cevap alamadık.

Cezaevinde çeşitli baskı ve haksızlıkları protesto eden açlık greviden önce başlayan ve grevden sonra da devam eden çeşitli yeni baskı yöntemleri uygulanmaya başlanmıştır.

1: Koşumuz, iki kat durumundadır. Daha önce alt ve üst kapıları açık olmasına rağmen, kapılar kapatılmış alt katta kalan diğer mahkum arkadaşlarımızın TV için bile yukarı çıkmaları engellenmiştir.

2: Koşumuz, hücre sistemi şeklindedir. Ancak bizler tutuklu ve hükümlü olarak kalıyoruz. Herhangi bir hücre cezaevimiz yoktur. Daha önce hava almak için haftada iki gün ve günde iki saat olmak şartıyla bahçeye çıkılıyordu. Ancak şimdi kapılar kapatılmıştır. Bahçe hakkımız bir aydır verilmemekte, birçok arkadaşımız bu sebeple hasta olmaktadır.

3: Daha önce biraz geniş olanakları olan ziyaretçilerle görüşme şimdi koşu kapısındaki ufak bir delikten sıra ile yapılmaktadır. Bundan dolayı ziyaretçilerimizle görüşmemiz bile sadece merhaba şeklinde olmaktadır.

Bundan bir süre önce basında ve TRT'de Denizli Cezaevi ile, sol siyasi koğuştaki tünel bulunduğu, tünelin 8-9 metre olduğu ve altı yedi kişinin olay yerinde yakalandığı yalanı yazılmıştır. Oysa burada tünel kazma girişimi farkedilmiş ancak böyle bir olayla arkadaşlarımızın ilgisi olmadığı için yakalanmadı. Ancak bizler bu tür oyunlarla bize uygulanan baskıların karşısında susmayacağız. Haklarımızı alana kadar da mücadelemiz devam edecektir.

SOL SİYASİ TUTUKLU VE HÜKÜMLÜLER
DENİZLİ

DÜŞÜNCE ALANI

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası
Başkanı Ali Karabulut:Yabancı tekeller sigara
sanayiini de denetim
altına almak istiyor

Sigara sanayii yatırımının kârlı olacağı kararını sermaye yeni verdiği için sigara üretimi bu güne kadar kamu sektöründe yapılmıyordu

DEMİREL HÜKÜMETİNİN KURULMASIYLA BİRLİKTE ÖZEL SEKTÖRÜN DE SİGARA ÜRETEBİLECEĞİ KARARI ALINARAK BU ALANDAKİ DEVLET TEKELİ KALDIRILDI. MECLİSTE, KOMİSYONLARDA TARTIŞILMAKTA OLAN VE GENİŞ KAMUOYUNU DA YAKINDAN İLGİLENDİREN BU KONUDA TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI DR. ALİ KARABULUT'UN GÖRÜŞLERİNE BAŞVURDUK.

DEMOKRAT: Türkiye'de Tekelce gerçekleştirilen sigara üretiminin Koç Holding'e yönelmesini nasıl karşılıyorsunuz?

KARABULUT: ABD'nin dünya tütün ve sigara üretimini denetim altına tutmaya başladığı yıl 1945'tir. Bu tarihten beri ABD, dünya tütün ve sigara üretim biçiminde, bilimsel ve teknolojik gelişmeye koşut olarak, daha ileri teknolojileri geliştirme yolu ile gerek tütün üretiminde gerekse sigara yapımında gerekli tüm üretim araçları yanında dünyada tekelleştirilmiştir. Ancak Federal Almanya'nın teknolojik gelişmesini desteklemesi sonucu tütün ve sigara üretim araçlarını yapar hale gelmesi sonucu, dünya tekeli iki başlı hale gelmiştir. Böylece ortaya ABD ve Federal Almanya tekelleri çıkmıştır. (GERMANO-AMERİKAN)

II. Dünya Savaşı öncesi ülkemiz tütün hammadde bakımından geniş pazarlara sahipti. Ancak tekellerin bu pazarları ele geçirmesi, ülkemiz tütün sigara yapımında % 11'lik bir katkı maddesi durumuna getirilmiştir. Böylece Türk tipi tütün içimi büyük ölçüde Türkiye tütün içerisinde itilmiştir. ABD'de izlenen bu politikanın temel amacı kalite üstünlüğü olan tütün üretimi ile sigara sanayimini gerçekleştirmektir. Bu operasyon çerçevesinde sigara üretiminin de Koç Holding'in istemleri doğrultusunda tekelleştirilmeye devrildiği görülmektedir. Sermaye bugün artık sigara imalatını da tekelleştirme zamanına geldiğine karar vererek, kendi politik iktidarı aracılığı ile bu işlemi gerçekleştirmektedir. Diğer bir tanımlama şekli ise sermaye, sigara sanayii yatırımının kârlı olacağı kararını yeni verdiği için bugüne kadar sigara üretimi kamu sektöründe yapılmıyordu.

kısının ve sosyalist ülkelerin sigara yapan fabrikaların teknolojilerini geliştirmeleri ve Türkiye'nin ulusal sigara sanayii kurması çabası içerisinde girebileceği olgusu, dünya sigara tekellerini kaygılandırmaktadır.

Ulusal çıkarlarımız açısından kapitalist sanayi ülkelerinin 2000 yılına kadarki hammadde gereksinimi ve stratejilerini çok iyi anlayıp değerlendirmemiz gerekmektedir.

DEMOKRAT: Şimdiye kadar sigara üretimi neden kamu sektöründe gerçekleştiriliyor da özel sektöre verilmiyor?

KARABULUT: Bilindiği gibi ülkemizde özellikle son yıllarda dışa bağımlı sermaye, holdingleşerek sermayelerini çok güçlendirmiştir. Nitekim özellikle son günlerde Demirel azınlık hükümeti, dışa bağımlı tekelleşen sermayenin direktifleri doğrultusunda kamu sektörünü tasfiye ederek işyerlerini sermayeye devretme operasyonunu gerçekleştirmektedir. Bu operasyon çerçevesinde sigara üretiminin de Koç Holding'in istemleri doğrultusunda tekelleştirilmeye devrildiği görülmektedir. Sermaye bugün artık sigara imalatını da tekelleştirme zamanına geldiğine karar vererek, kendi politik iktidarı aracılığı ile bu işlemi gerçekleştirmektedir. Diğer bir tanımlama şekli ise sermaye, sigara sanayii yatırımının kârlı olacağı kararını yeni verdiği için bugüne kadar sigara üretimi kamu sektöründe yapılmıyordu.

DEMOKRAT: Neden Fason imalatı yönelindi?

KARABULUT: Toplam sigara üretimimizde filtrelili sigara üretim oranı % 45'dir. Bu nedenle fason imalatı gidilmiştir. Temelde ise Türkiye'nin dünya tütün üretimi ve sigara imalatındaki işlevi tekeller tarafından belirlenmiştir. Uluslararası tütün ve sigara sanayii Türkiye'nin üstlendiği görev hammadde üretmektedir. Tütün ve sigara üretimi bizim geleneksel sanatımızdır. Ve bu alanda başarı olanağımız yüksektir. Ancak bu da dışa bağımlılık zincirini kırarak emeğin toplumsal dinamiklerinin iktidarı ile olanaklıdır.

DEMOKRAT: Türkiye'de sigara üretiminde karşılaşılan sorunlar nelerdir?

KARABULUT: Türkiye'de sigara üretiminin temel sorunu tütün üretimi ve sigara sanayinin uluslararası tekellerin denetim ve ambargosu altında olmasıdır. Bugün kamu sektörü bile sigara kâğıdı, filtre ucu ve kâğıdı, aliminyum foil ve jelatin giridillerine dışa bağımlıdır. Sigara sanayinde üst düzeyde teknolojik üretime dayalı elektronik makineler kullanılmakta ve sigara sanayinde verimli sigara üretimi 5000, sigaradaki sigara paketi üretimi ise 250-350 paket-dakikadır. Knov-hov, patent, teknoloji transferi başlıca sorunlarımızdır. Tekelde endüstriyel yönetim, planlama ve sevki yapacak yetmiş kadro yoktur.

MÜCADELE GÜNLÜĞÜ

27 ŞUBAT

1965 II Ocak'tan beri 22 ilde ve 28 okulla boykotta olan Tekniker Okulu öğrencileri, yed. hükümetin isteklerini kabul etmesi üzerine, boykotlarına son

verdi. 1977 FAHRETTİN SELVİ Balıkesir'den sokak ortasında faşistler tarafından öldürüldü.

Balıkesir'de ekmek fabrikasının bombalayan ügü başkanı ve 15 arkadaşı tutuklandı

HABER MERKEZİ

Balıkesir'deki Bırcık Ekmek Fabrikasında patlayıcı madde atıldığı bildirilen Balıkesir Ügü Başkanı İzzet Ürat ve ügü üyesi 15 faşist tutuklandı. Tutuklanan ügü üyelerinin adlarını Necmettin Özbirgin, İsmail Se-merci, Osman Doğan, Orhan Bırcık, Hüseyin Se-merci, Gültekin Yavuz, Metin Çam, Aptullah Bırcık, Rıdvan Kundak, Alaattin Filiz, Selahattin Özdemir, Abdullahi Ay-taş, İsmail Kocaman, Mehmet Sarı ve Ahmet Pala olduğunu belirtildi.

ANTAKYA'DA BİR SÜRE ÖNCE YARALANAN EMNİYET AMİRİ HASTANEDEN ÖLDÜ

Antakya'da 18 Şubat'ta meydana gelen bir olay sırasında ağır yarala-nan Antakya Emniyet Amirisi Ahmet Filiz, te-davi edildiği Adana Nu-mune Hastanesinde kur-tarılamayarak öldü. Fi-liz, toprağa verilerek Antakya'da yapılan bir törenden sonra me-nleketi olan Sivas'a gön-derildi.

●Gündüz Caddesinde bir olay sırasında ağır yarala-nan Antakya Emniyet Amirisi Ahmet Filiz, te-davi edildiği Adana Nu-mune Hastanesinde kur-tarılamayarak öldü. Fi-liz, toprağa verilerek Antakya'da yapılan bir törenden sonra me-nleketi olan Sivas'a gön-derildi.

TARSUS'TA İKİ KİŞİ ÖLDÜRÜLDÜ

Gaziler Mahallesi'nde sol görüşlü olduğu bil-di-rilen Çukurova Basma Fabrikası işçilerinden Sa-lah Kaya, eşinin yanında silahlı iki faşistin saldırısı sonucu öldü. Saldırgan-ların olaydan sonra kaç-tıkları bildirildi.

MUŞ VARTO'DA İŞÇİ KÖYLÜ DERNEĞİ ARANDI, BİR KİŞİ TUTUKLANDI

Geçtiğimiz günlerde yapılan Ulaş Bardakçı'yı anma gösterilerinden son-ra güvenlik kuvvetlerinin işçi-köylü Derneğini ara-dıkları ve bazı kitap-lara el koydukları bel-tilendi. Bu arada dem-ek tutulunan iki kişinin po-lis tarafından gözaltına alındığı ve bunlardan birinin tutuklandığı açık-landı. Öte yandan yapı-

MUŞ VARTO'DA İŞÇİ KÖYLÜ DERNEĞİ ARANDI, BİR KİŞİ TUTUKLANDI.

ANTAKYA'DA BİR SÜRE ÖNCE YARALANAN EMNİYET AMİRİ HASTANE'DE ÖLDÜ.

BOLU'DA GÖZALTINDA BULUNDURULAN 4 İLERİCI SALIVERİLDİ

HOPAZ'DA ÇEŞİTLİ GÖSTERİLER YAPILDI

ANKARA'DA FAŞİSTLER SOL GÖRÜŞLÜ BİR MEMURU DÖVEREK KOMAYA SOKTU

ÇARŞAMBA'DA 24 SAAT İÇİNDE 3 KİŞİ ÖLDÜRÜLDÜ

NAZILLI'DE FAŞİSTLER DEVRİMİN DÜĞÜNÜNÜ SALDIRDI

TÖB-DER NİĞDE ŞUBE SAYMANI SAI DİRİYA UGRADI

TÖB-DER NİĞDE ŞUBE SAYMANI SAI DİRİYA UGRADI

KONYA'NIN KARAMAN İLÇESİNDE SİLAHLA TARANAN İKİ KİŞİDEN BİRİ ÖLDÜ

ERZİNCAN'DA FAŞİSTLERİN KATLİAMINI ANMA GÜNÜNE KATILIM YAPILDI

SİNOP GERZE'DE GÖSTERİ YAPILDI

ÇİVİLEME

BU HÜKÜMET KİMİN İÇİN VAR?

THE ECONOMIST "BATI İÇİN YENİ DEMİREL, ELDE EDİLEBİLECEK EN İYİ DEMİRELDİR" DİYOR.

DEĞİL TANIMADIĞI DEMİREL, BATININ GÖZÜNE KESTİRDİĞİ, ONU ELDE EDİP İSTEDİĞİ GİBİ KULLANABİLECEĞİ, BATININ KONTROLÜNÜ İSTAHİYYATINA DOYURAN BİR VARLIK GİBİ GÖSTERMİŞ.

TÜRKİYE'Yİ YABANCI SERMAYENİN EMRİNE VEREN, ULUSAL GELİRİN BÜYÜKÇESİNİ ONLARA AYIRAN DEMİREL, İKİ AYDIR HEPSİ SÖZCÜLERİ AĞZINDA YİNELEYİP DURUYORDU. "BU HÜKÜMET TÜRKİYE İÇİN VARDIR" BİZ DE KUŞKUYA DÜŞMÜŞTÜK. YOKSA BU HÜKÜMET BAŞKA ÜLKELER İÇİN Mİ VAR DİYER...

EKSİK OLMASIN "THE ECONOMIST" BU KUŞKUMU-NU AÇIKÇA KAVUSTURDU.

VURAL AHI

Pet'r Oil tutuklansın!

Açıklık bir aşk hikayesidir bu Kimbirlir kaç kişinin başından geçti Sanki dünyada kimse kalmamış gibi Deli gönüm onu seçti. Adı Pet'r soyadı Oil Kısacası Pet'roil Senden önce simsiyahı gecem Hırsıyıcı mutlu edemedi beni Senden önce tatsızdı yaşamak Geldin, birden kavuştum ışığa Sıcacık bir his kapladı içimi Bir başka renk kazandı yaşamak Işığım sensin aydınlatan Ateşim sensin ısıtan Ne kadar zormuş sen olmadan yaşamak

Pet'r Oil benim aşkım Pet'r Oil sana muhtaçım Pet'r Oil sensiz neyim Senden nefret etsem de Olan olmuş bir kere Geçmiş eline dizginlerim Burnun büyük varılmaz yanına Girmişsin nice aşkın kanına Can vermişler senin yolunda Frank der Mark derin Anlamam dilinden Ellisi gelir salasan elini Kim zenginse gidersin onunla Biliyorum bana yar olmaz senden Gideceksin bir gün ebediyen Senin ardından ağlıyorum şimdiden

Vah, Vah, vaaaah... Okudunuz gördünüz değil mi? Koskoca devletin Televizyonunda bal gibi "komünizm propagandası" yapıyor da yetkililer uyuyorlar. Şaşıp kaldık yani. Devlet kendi televizyonunda kendi kendini batırıyor. O "petrol" müdür, "pet'r Oil" midir nedir, bir acayip parça, Euro-vision'da bizi temsil edecekmiş.. Yani bizim kendi memleketimizde "komünizm propagandası" yapıp-tı.

Nereden bilecekler?

Öğrenci olaylarının yoğun ol-duğu yıllardı 1972 yılları... Yine meydana gelen bir olay-dan sonra gözaltına alınan öğrenci-ler hafifçe okşanmıştı... Kendisi çok şakacı bir polis memuruydu. Yanaştı öğrencilerden birinin ya-nma... Marks'ın kitaplarını okudu-ğunuz için bu hale geldiniz... Be-nim kayınbabamdı o... Ben onun ne tehlikeli adam olduğunu bili-rim... dedi yavaşça... Akli sıra espi yapmıştı. Ama o dönemler-de bir hayli filizlenmeye başlayan

bir alışkanlıktan kendini alamayan bir sayın vatandaş elinde olmadan kulak misafiri olmuştu. Yemedi, içmediye koştu gitti amirine... - Amirim, var ya... Birkaç ay sonra şakacı polis, kendini başka bir yerde pasif bir görevde buldu... Çok şaşırmış gi-biydi bu işe... Durum çok sev-diği bir arkadaşına açtı... Arkada-şı bu işler içinde bulunur bir ki-şiydi. Durumu hemen kavrayır-dı... "Canım böyle şaka yapıp miz... Onlar ne bilirler, M'ks'in bilmem kaç yıldır a olduğunu..." Ya, ne bilirlerdi...

Demirel'den Zehir Hafife'ye not...

Sıkıyönetim görü-şmeleri nedense parla-mento'da daha bir ilgi ile izleniyor. Son sıkı-yönetimin uzatılması görüşmeleri hayli il-ginçti. Gruplar adına yapılan konuşmalar-dan sonra bakan Gül-celik kürsüye gelerek nasıl canla başla çalış-tığını anlattı ve hak-kında soruşturma iste-yen AP'ileri ikna ya-çıldı. Birleşik top-lantı başkanı "son söz milletvekilindir" il-kesine uyarak Dr.Fa-ruk Sükan'a söz ver-di. Sükan devletin karşı-ya bulunduğu tehlikeleri bir güzel anlattıktan sonra sıkı-yönetimi de yetersiz gördüğünden olsa ge-rek "olaganüstü hal" yasasının çıkarılma-sı önerdi. Sükan'ın bu yasa için anayasanın değiştirilmesini iste-mesi, Başbakan Demirel'in beğenisi kazandı.

Ama notta ne yaz-dığını kimse öğren-me-di. Sükan bir gün sonra düzenlediği ba-sın toplantısında yine olaganüstü hal yasa-sı için anayasa de-ğişikliği istedi. Bir fark-ki bu kez kendisini iz-leyen bir Başbakan bulunmadığından ko-nuşmasının sonunda özel görevli not mot getirmede.

Notta yazılanlara gelince... boşuna me-klanmayalım. Kolay değil notu ele ge-çirmek. Dr.Sükan'ın lâ-kabı malum: "zehir hafife"... "Zehir hafife"ye" açık vermez kim-seye...

Çivileme

Demirel duyguları-nı gülümseyen mühte-şem yüzüyle dışa vur-urken bir yandan da önündeki antetli kağı-da birşeyler yazmaya başladı.

Faruk Sükan ko-nuşmasını bitirip AP'ilerin alkışlarını aldık-tan sonra yerine otu-rurken, Demirel de yazdığı notu, bir gö-revliye vererek Süka-na iletmesini istedi. Sükan gittikten notu dikkatlice okudu.

BU HÜKÜMET KİMİN İÇİN VAR? The Economist "Bati için yeni Demirel, elde edilebilecek en iyi Demireldir" diyor. Değil tanımadığı Demirel'i, batının gözüne kestirdiği, onu elde edip istediği gibi kullanabileceği, batının kontrolünü istahıyyatına do-yuran bir varlık gibi göstermiş. Türkiye'yi yabancı sermayenin emrine veren, ulusal gelirnin büyükçe payını onlara ayıran Demirel, iki aydır hep şu sözcükleri ağızda yineleyip duruyordu. "Bu Hükümet Türkiye için vardır" Biz de kuşkuyla düşmüştük. Yoksa bu hükümet başka ülkeler için mi var diye! Eksik olmasın "The Economist" bu kuşkumu-ru açıkça kavuşturdu.

EŞEL MOBİL ALDATMACASI

ARAŞTIRMA-İNCELEME SERVİSİ

TÜM MEMURLAR DAYANIŞMA DERNEĞİ (TÜM-DER)

"Bu, grevli-toplu sözleşmeli sendikal düzeni ortadan kaldırma planıdır"

"EŞEL-MOBİL SİSTEMİ İÇİN BİR TASARI MEVCUT OLMADIĞI GİBİ, FİNANS-MAN İÇİN GEREKLİ KAYNAKLAR DA BÜTÇEYE KONULMAMIŞTIR."

Demirel iktidarı bir-den bire memurların koruyucu kesilimi ve tüm sorunları çözecek sihirli bir formül olarak "Eşel-Mobil" sistemini getireceği yolunda açıkla-malarla başlamıştır. Bu sistem, bugün bir kısım dış ülkelerde de uygulanmaktadır. An-çak burada ilginç olan ve dikkat edilmesi gere-ken nokta, memur ma-aş katsayısının 22 den daha yüksek olmasına şiddetle karşı çıkan, yan ödemele ilişkin kat-sayılı yasalara aykırı bir biçimde 16'da tutan ve aşarlı ücretin vergi dışı bırakılmasın konu-su tümüyle bir yana bı-rakan iktidarın bundan söz etmesidir. Yalnızca bu kadar bile, niteliği tümüyle ortada olan Demirel iktidarının, ge-niş memur kitlelerinin

"MEMUR KİTLELERİ KENDİ KADERLE-Rİ ÜZERİNDE KENDİLERİ SÖZ SAHİBİ OLMADIKÇA EKONOMİK SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNE DOĞRU, BİR ADIM BİLE A-TILAMAZ"

agzına bir parmak bal çalmak; mutlak bir kav-ramı ortaya atarak oya-lamak ve aldatmak ça-basından olduğunu a-çıkça göstermektedir. Böyle bir değişikli-ğin gerçekleştirilme-sinin aslında bir yasal de-ğişiklik konusu oldu-ğu, ancak buna yönelik bir tasarı mevcut olmadı-ğı gibi, finansman için ge-rekli kaynakların da bütçe-ye konulmamış ol-duğu göz önüne alı-nırsa, yapılmak iste-ne-nin ne kadar kaba bir aldatmaca olduğu da-ha da iyi anlaşılabilir. Bir an için mesele-nin bu yönü de bir yana bı-rakılarak sistemin nasıl işleyeceği ele alınır-sa, yapılmak iste-ne-nin ne kadar kaba bir aldatmaca olduğu da-ha da iyi anlaşılabilir. Bir an için mesele-nin bu yönü de bir yana bı-rakılarak sistemin nasıl işleyeceği ele alınır-sa, yapılmak iste-ne-nin ne kadar kaba bir aldatmaca olduğu da-ha da iyi anlaşılabilir. Bir an için mesele-nin bu yönü de bir yana bı-rakılarak sistemin nasıl işleyeceği ele alınır-sa, yapılmak iste-ne-nin ne kadar kaba bir aldatmaca olduğu da-ha da iyi anlaşılabilir.

Ergun TAŞKAN (Memur)

"Memurlara sendika hakkı tanınmalıdır"

Bu gün ülkemizdeki memurlara, en doğal hakları olan grevli-toplu sözleşmeli sendika kurma olanağı tanınmalıdır. Memur işçi ay-rımı ortadan kaldırılarak bütün emekçilerin aynı statüde toplanmaları zorunlu hale ge-lmiştir. Bu gün dünya devletleri arasında grev-li-toplu sözleşme hakkı olmayan 7 ülkeden biri durumundayız.

Ancak, memurlar olarak bu hakkımızı al-dığımız zaman hayat pahalılığı oranında ken-di saptığımız miktarlar tutarında maaşları-mızın arttırılmasını sağlıklı bir biçimde tes-bit etmiş oluruz.

Recep FİDAN (işçi)

"Eşel-Mobil, ücretleri dondurmaya yönelik"

Bir işçi olarak Eşel-Mobil sistemini ben çalışkanlar ücretlerini dondurmaya yönelik olarak görüyorum. İşçilerin toplu sözleşmelerde alacakları demokratik-sosyal haklarına bir-likte zamları engellemektir. Eşel-Mobil sisteminin uygulandığı ileri-önce gözaltına alın-an sol görüşlü Yaşar Aydın, Zulfı Aydın, Dür-dane Koç ve Peru Yılmaz'dan henüz hiçbir ha-ber alınmadığı bildirildi. Gözaltına alınan kişilerin yakınları bir açıklamaya pa-rak söz konusunu kişilerin hayatından endişe ettik-lerini söylediler.

On beş yılda işçilerin kazandığı grevli toplu sözleşmeler memurlara yansımakta iken, bu sistemle işçilerin elinden de bu hak-lar dolaylı yoldan alınmak istenmektedir. Sendikaların grev bildirdiği yerler kamu işyerleri ve büyük firmalardır. Sendikalar ve sigortasız olarak aşarlı ücretin altında on beş yıl sömü-rüldüm. Simdi de hükümetin getirmek istediği E-şel-Mobil sistemi biz işçileri grevli toplu sözleşmesiz bırakmaktadır. Yukarıda da be-lirttiğim gibi yerli ve yabancı tekelilerin işte-leri doğrultusunda kararlar alınmaktadır.

İSTANBUL ASLİYE BİRİNCİ HUKUK HAKMILIGINDEN

Dosya No: 978/603

Hazine vekili Avukat Yüksel Çağdaş tarafından açılan Gaiplik davasının Mahkememizde yapılan yar-gılaması sonunda: Apostol, Sidi, Nikola oğlu Vasil, Yuvan oğlu Vörgi, Yuvan oğlu İspiro ve Yuvan oğlu Vasil'in Medeni Yasanın 530. maddesi gereğince GAİPLİK-LENERİNE, bunların maliki olduğu anlaşılan İstanbul, Fatih Küçükustaşpaşa Mahallesi Eski Fener, Yeni Abdulelpaşa Sokakında kaim tapusunu 258 Pafta, 2008 Ada, 69 parsel sayılı 7 M2'lik üstünde odası olan kargir, dükkandaki hisseterinin hazine adına devrine ve kayyuluğun kaldırılmasına 6.2.1980 tarih E.978/603 K.980/33 sayılı ile karar verilmiş olduğu ilân olunur. (Basın 11549) - 736

İL AN BAKIRKÖY ASLİYE 1.HUKUK HAKMILIGINDEN

Davacı Behzat Koras vekili- Av. Ahmet Conoğlu tarafından davalı Zeynep Koras aleyhine açılan bo-şanma davasında: Davalı Zeynep Koras'ın Bakırköy, Haznedar, İkiyu-va Caddesi No: 22'deki adresi akim kalmış ve kendisine dava arzualı duruma göre il birlikt evel ce ilan olums ancak, 9.11.1979 tarihli celseyi mi-hakemeye tarafatı gelmediklerinden birisinin yenile-meine kadar dosyanın işlemden kaldırılmasına karar verilmiş bu kere davacı vekilinin 6.12.1979 tarihli dilekçe ile davayı yenilemiş ve kaldığı yerd en deva-mını istemiş olması üzerine mahkemeye yenileme dilekçesinin duruşma günü ile birlikte davalı Zeynep Koras'a tebliğine duruşmanın 25.4. 1980 saat 10.00'a bırakılmasına karar verilmiştir. Karar gereği yenileme dilekçesinin duruşma günü ile birlikte davalı Zeynep Koras'a tebliği makama-mı kalmı olmak üzere ilân olunur. 25.2.1980 (Basın - 1412) - 732

USKUDAR ASLİYE 2. HUKUK HAKMILIGINDEN

1979/449

Davacı Hazine vekili tarafından davalı Fatma Sayeste aleyhine açılan tescil davasının yapılan du-ruşmasında: Davalı Fatma Sayeste'ye Congeliköy mahallesi, Hacıbaşı sokakı, 611 noda Üsküdar adresine yapılan tebliğat bila tebliğ geri gelmiş ve zabıta yapılan tahkikatla bilen ve tanyana rastlanmadığı bildiril-miş olduğundan mahkemeye dava dilekçesi ve günü davetli-riin muhatbata ilanen tebliğine karar verilmiştir. Duruşmanın bırakıldığı 5.3.1980 günü saat 10.00 da davalı Fatma Sayeste'nin duruşmada hazır bulun-ması veya kendisini bir vekil ile temsil ettirmesi du-ruşmaya gelmediği takdirde duruşmanın gayabında devam edecek, günü davetliye, dava dilekçesi ve u-yad kararı yerine kaim olmak üzere ilanen tebliğ olu-nur. 23.1.1980 (Basın 11772 - 737)

PARAYOT'A DUYURU

İSTANBUL 5.ASLİYE HUKUK HAKMILIGINDEN

Davacı Hazine tarafından davalı Kaya oğlu Parayot ve Kayyum Av. Nejat Savcı aleyhine açılan gailik davasında: Dava mahkemeye sabit görüldük ist. Fatih. Hama-mi Muhittin Mah. Ayvalıbağskali ve camii avlusu 1366 ada 6 parsel sayılı gayrimenkulün sahibi bulunan Kaya oğlu Parayot'un GAİPLİĞİNE, 12.12.1979 gün ve 978/368 E. 979/647 sayılı ile karar verilmiştir. İf bu karar kanunı süresi içerisinde temyiz edilemedi-ği takdirde kesinleşecektir. Davalı Kaya oğlu Parayot'a ilanı tebliği yerini geçmek üzere ilanen tebliğ olunur. (Basın - 11556) - 739

IBRAHİM PARMACI

O bir neferti Ne ortada ne de geride Salları en onlerinde Di-recim mücadelede Doğruç olmek düşer devrimciler İbrahim Parmacı'ı göb. Anımsı yaşatacağız. BAHÇELİEVLER İSLETME FAKÜLTESİ DEVRİMCI ARKADAŞLARI

SİNOP GERZE'DE GÖSTERİ YAPILDI

Sinop Gerze'de gos-teri yapan bir grup, "Ulaş yaşıyor, yaşaya-cak" yazılı bir pankart asarak dağıldı. Pankar-tın daha sonra olay ye-rine gelen güvenlik kuv-vetleri tarafından indiril-diği bildirildi.

EĞİTİM

okurlarımıza

Bugün Hasan Ali Yücel'in ölüm yıldönümü. Yücel, Milli Eğitim Bakanlığı yaptığı sırada Köy Enstitüleri gibi önemli uygulamaları gündeme getiren ve kitlelerin eğitimi yolunda önemli çabalarıyla görülen bir öğretmen.

Gazetemiz Demokrat bu nedenle eğitim sayfasına bugünden başlamıştır. Sayfamız bundan böyle haftanın pazarisi günleri yayınlanacaktır. Nasıl bir eğitim sayfası düşündüğümüzü ise sizlere pazartesi günü açıklamaya çalışacağız... Saygılarımızla...

19. ölüm Yıldönümünde Hasan Ali Yücel'i anarken

Behzat AY

1964 yılı yazında Eskişehir'de Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu toplantısına zamanın Milli Eğitim Bakanı, müsteşarı, genel müdürleri de gelmişlerdi. Öğretmenler Bakanlığı eleştiriyorlardı. İlgililer yanıtlıyorlardı, hatta zaman zaman özeleştiriye bulunuyorlardı. Hiç unutmam, bir öğretmen konuşurken, "Bu Bakanlık eğitim değil, eritim bakanlığıdır!" deyince, Bakanlık ilgilileri ve delegeler gülmüşlerdi.

Aradan çok geçmedi, 1965'ten sonra başlatılan öğretmen kıyımı 1967'de doruğa ulaşınca, "bu Bakanlık eğitim değil, eritim bakanlığı" diyen öğretmenlere hak verenler çoğalmıştı. Yönetimsiz, yönetmeliğe, yasalara aykırı işlemler öylesine çoğalmıştı ki, bakan başta olmak üzere, genel müdürler ve bakanlık merkez örgütündeki görevlilerle öğretmenler karşı karşıya savaşıma geçmişlerdi. Çetin ve sert süren savaşım kin doğurmuştu. Ve bu kin gittikçe büyüyordu.

Oylesine büyümüştü ki, 1964 yazında öğretmenler, örgütünün Eskişehir'de yaptığı toplantıya katılan Bakan ve genel müdürlerinin tavırlarını arar olmuşlardı, öğretmenler. Dönemin Bakanı İ. Ertem, Denizli'de öğretmenlerle yaptığı toplantıda, öğretmenlerin yaptıkları konuşmalar karşısında çok sinirlenerek, "Sizin göreviniz ABC öğretmek, yurt sorunlarını tartışmak, istifa edip karımıza çıkın, milletvekili olun, TBMM'de tartışalım" (ki o günden sonra öğretmenler de milletvekili olma hevesi arttı) dedi. Çetin ve sert süren savaşım kin doğurmuştu. Ve bu kin gittikçe büyüyordu.

Bendenizi" tenzili rütbe cezası ile cezalandırdıktan sonra, sürgünle yollamış, dillerinden düşürmedikleri "Kutsal Aile"mi bölmüştü. Suçunu sorduğumda da bana "bölücüsün" demişti. Şaşırarak, "neyi böliyorsun?" diye sorunca, öfkelenerek, "Bö-lü-cü-sün!" diye bağırarak, korkutmak istemişti. Ben de, "eğer bir bölücü varsa, o da sizsiniz; çünkü eşimle ayrı ayrı yerlerde görevlendiriyorsunuz. Eşimi İstanbul'a, beni Van'a atadınız," diye dayatınca, sırtarak, "bir söz var: Ahrette iman, dünyada Van". Seni sevdiğim için Van'a atadım" diye beni alaya alınca, öfkelenme sırası bana gelmişti. Ama karşımdaki koskocaman genel müdürü, Benim öfkem karşısında susar mıydı! Bağırmağa başladı: "İstifa et! Çek git Almanya'ya. Madem

ki işçileri seviyorsun, işçi ol! Size bu meslekte ekmecek yok!" Acı acı gülerek ayrıldım makamından ve de acı acı düşünerek...

Bütün bunları niye anlatıyorum: Bir anlayışı somutlaştırmak için. Yıllarca bizi süründürdüler, sürgün ettiler... Verimsiz kılınak, bezdirmek, işimizden soğutmak için ne yapmak gerekirse onu yaptılar. Şevk, heyecan yaratma yerine, tedirgin ettiler... Eğitimin E'sinden habersiz öyle M. Eğitim Bakanlarını, genel müdürlerini gördükçe, çok şeyler düşündük. Anımsadıklarımız oldu. Aradıklarımız oldu. Bunlardan biri ve başta geleni H.A. Yücel'di.

Cumhuriyet döneminde üç verimli Eğitim Bakanı oldu: Mustafa Necati, Saffet Arıkan, Hasan Ali Yücel. Bu üç kişi saygı ile anılmaktadır. Çoğu ise unutulup gittiler. Unutulmayanlardan birkaçı da pek saygı ile anımsanıyorlar.

İstanbul'da öğretmenlere bir hastane armağan ettikten sonra 1929 yılında 35 yaşında ölümüyle Mustafa Kemal'e gözyaşı döktüren öğretmen dostu Mustafa Necati için Hasan Ali Yücel, "O levant cüssenle hayatın, candın-Neş'eydin, kuvvettin, ve heyecandın" dizelerini yazmıştı. Mustafa Necati'nin ölümünden on yıl kadar sonra da aynı görevi üstlendi.

Şimdi hemen anımsayabildiğim kadimiyat Ankara Devlet Tiyatrosu ve Operası'nın, Meslek ve Teknik Öğretim Kuruluşları'nın örgütlenmesi ve Teknik Üniversite'nin tam örgütlü bir biçim alması H.A. Yücel'in çabasıyla gerçekleşmiştir. Ama Yücel'i asil unutturmuyacak, anıtlatacak olan iki büyük yapıtı vardır: Köy Enstitüleri ve Dünya soyuyapıtlarının (klasik) dilimize çevrilmesi.

Eğitim ve köyü canlandırmaya yönelik olan Köy Enstitülerinin işlevi üzerinde yıllardır kitaplar, yazılar yazıldı. Açık oturumlar düzenlendi. Tartışmalar yapıldı. Köy Enstitülerine birlikte Yücel ve iş arkadaşları saygı ile anıldılar. Ama, dünya soyuyapıtlarının (klasiklerinin) dilimize çevrilmesi de, başlıbaşına Yücel'i yücelten büyük bir hizmettir. O yılları düşünelim bir: İkinci Dünya Savaşı yılları... Ülkeler birbirleriyle savaşırken, Türkiye karanlığa, bilgisizliğe karşı savaşıyordu... Beş yıllık izlenmeye (programa) giren 100 yapıtın dilimize çevrilmesi dokuz fazlasıyla (yani 109 yapıt) ikibüçük yılda, 1944 yılının martında tamamlanıyor. Ondan sonraki beş yıl için de izlenmeye 500 yapıt giriyor... Kültür çölü olan

(Devamı 7. Sayfada)

HASAN ALİ YÜCEL'i saygıyla anıyoruz

"Bir kişinin atacağı dev adımlardan çok, bir kişinin atacağı insan adımı istiyordum YÜCEL."

SABAHATTİN EYUBOĞLU

Yücel Anıtı

Kulak verin doğruya, güzele
Acı çeken toprağı, insanı dinleyin.
Bozkurdaki başağı, başaktaki köyü
Konuşan o değil mi derinlerden
Bize, bizi getiren sesiyse

O değil mi, zamanı sorguya çeken
Açar, düşüncüyü yeni yönlerle
Çekip çarıkları koca TONGUÇ'a
Çobanın yüreğinden "bilginin" usuna dek
Anadolu'yu süren

Bakin, nasıl büyüyor ekinlerle
Buluşuyor alında Doğu'yla Batı
Dış gıcırta içinde çağın
Yürüyor halkınla usul usul
Nisan yağmuru adımıyla

Elleri, gözleri yapıldırda harç
Ey gericiler, çıkarılacak ey
Kafanızı taşlara vurun
Hasan-Ali canlı bir anıt
Gelişen ülkemizde

BAŞARAN

Hayatta ben en çok babamı sevdim

Hayatta ben en çok babamı sevdim
Karaçallılar gibi yardım-biyme bir çocuk
Çarpı(x) bacaklarıyla -ha düştü, ha düşecek-
Nasıl koşarsa ardından bir devin
O çapkın babamı ben öyle sevdim

Bilmezdi ki oturdüğümüz semti,
Geldi mi de gidici -hep, hep acele işil-
Çağın en güzel gözülü maarif-müfettişi
Atlaştan bakardım nereye gitti,
Öyle öyle ezzer ettim gurbeti.

Sevinçten uçardım hasta oldum mu,
40'ı geçerse ateş, çağ'ırlar İstanbul'u
Bi helallasmağ ister elbet, diğ'mi, oğluyla!
Tıfloyken başardı bu aşk oyununu
Ohh dedim, göğsüne gömdüm burnumu.

En son teftişine çıkana değin,
Koştururken ardından o uçmaktaki devin
Daha başka tür aşklar, geniş sevdalar için
Açıldı nefesim, fikrim, canevim
Hayatta ben en çok babamı sevdim.

Can YÜCEL

Hasan Ali Yücel'in İnsan gönlüne kıymet veren bir koşması

Gönlü derler ona sırcadan ince
Kırma bu gördüğünüşe değildir
Açar çiçeğini vakti gelince
Vurma bu gördüğün meşe değildir.

Gönüldür halk eden zevki azabı
Gönülden duyulur aşkın rebabı
Gönül bir mabeddir yıkma mihrabı
Orası umduğun köşe değildir

Sevilmek istersen öğren sevmeyi
Kendine bakıp ta tan'herşeyi
Din belle her gönle hayat vermeyi
Bir insan gövdesi lâşe değildir.

HASAN-ALİ YÜCEL

76 yaşındaki emekli edebiyat öğretmenin Hasan Ali'ye ilişkin bir anısı

H.Nezihi OKAY

Haşim Nezihi Okay, Hasan Ali Yücel'in Milli Eğitim Bakanlığı yaptığı dönemde, Bursa, Bandırma ve Atatürk Kız liselerinde görev yapmış bir edebiyat öğretmeni. 47 yıllık öğretmenlik yaşamından sonra 1969 yılında emekli olmuş. Kendisiyle, Hasan Ali Yücel'e ait anıların konuşmak üzere görüştük. Hasan Ali'nin yeri dolur olmaz bir düşün adamı olduğunu vurgulayan Haşim Nezihi Hoca, bize şunları anlattı:

"Rahmetli Hasan Ali ile bilhassa şiir ve edebiyat yönünden pek sevişirdik. Hatta ortak gazellerimiz bile vardı. Aşağıya aldığım bir tane sinin pek güzel bir hatırası var. Şöyle ki:
Bandırma Lisesi Edebiyat öğretmeni olduğum yıllarda, idi. Biraz dinlenmek için Erdek'e gitmeyi düşünmüştüm, bana uğradı, birlikte gittik. Ankara'ya dönerken, bir ara bana, "burayı çok beğeniyorum, burada bana bir arsacık uydursan da, bir kulibecik yaptırırsam" diye isteğini belirtti. Bir süre sonra bir arsa bulup ona yazdım. Bana beklediğim günde cevap gelmedi. Arsa sahibi gelip, "başka bir müşteri var çabuk cevap verin" diye acele edince, oturup ona yeniden mektup yazarken, mektubun bir kısmı da şöyle bir gazel oldu:

Başka bir feyz-i safa vermeye dil hanemize
Düştü yağdın yine bak hatır-ı piranemize
Unutup vaadini gittin bizi hüsrana koyup
Zannım artık geleceğin ne desek hanemize(*)
Böyle bir hecr-i tahassür ile yanmaktayken
bulunur sanma teselli dil-i divanemize
Öyle aliide-i gam hasta-i hicranız kim
Mümkün olmaz bir ışık bulsanıza pervanemize
Ne gücen tali-i nasaze nezh-i ne de küs
Yakışır mı bu elem meşreb-i rindanemize,

dedim ve yolladım. Mektubun gittiği günün 2. günüyü, özel ulaşıla çok güzel bir nazire yaparak (aynı vezih, aynı kafiye) yolladı. Ve altıncı da not olarak enfaktis geçirdiğini yazıyordu. İhtilalden (1960) birkaç ay sonra idi ve o günlerde büyük bir maanif şurasına başkanlık ediyordu. Bu yorulma dolayısıyla herhalde kalbine arzalar duymaya başlamıştı ki, gazeline de buna işaret etmektedir. Gazeli aynen aşağıya alıyorum:

Bu gönüldür girer erbab-ı safahanemize
Giremez baykuş o surlar dolu viranemize
Yeniden kurulmaya yok bizde heves gayri, mekân

Mest olanlar geliyor şevk ile meyhanemize
Hafızın içtiği meyden sunuyor sakimiz
Gençler gıpta eder meşve-i piranemize

Sensin Ali bugünün fakr-ı fena sultanı
Rintler uysa gerek meşreb-i şahanemize
(Hasan Ali Yücel)

Aradan bir müddet geçti. Bir gün radyodan acı haberi duydum. Bu, bulunması çok zor dostumun ansızın kaybedilişi beni çok sarstı ve hemen oracıkta kağıt kalemler bulup, aşağıdaki ağıtı yazdım.

Biryamanhamleydin bir ateşli hız
Kapandı o gözler, sustu ağız
Gidilir mi böyle sessiz sedasız

Bilmem bu işe inanılır mı
Bu büyük acıya dayanılır mı

Ne varsa vatanda iyi ve güzel
Ardından ağılır bak işte Yücel
Bu ne kara haber bu nasıl ecel

(Nakarat)
Sen ne et ne kemik ne deriydin
Bu yurdun müstesna bir cehheriydin
Kafa adamıydın, gönül eriydin

(*) Çünkü kişi yaklaşıyordu.

GÜÇLÜ PALTO CEMAL KARABAS

ÜNİFORMASINDAN HEP BİR SEYER SAKLADI. BİR ÇEP YADA İP... ÇÜNKÜ SOKAĞA ÇER ATILAN FENKEDE ATILARINDAN GEÇME GİBİ BİR ALKANLILIK VARDI.

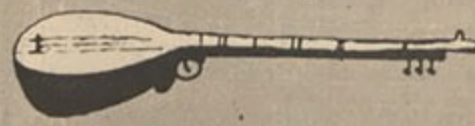
HEP GÜN GELİP GEÇTİĞİ SÜ CADDDE NE OLUP NE BİTİYOR BAŞINI ÇE... VİRLİP BAKIYAMISTİ.

YE AKARİY REALİYEVİÇ BUNCA ÇABA... SINA KARŞILIK YILDA 400 RUBLE KAZANMIYORDU.

YE 400 RUBLEKİ KAZANCIYLA (YILDA TABİ) YASAYANLARIN ACIĞIZ BİR DÜŞMAN VADİY. O DA

PETERSBURGA KÜZEYDEN ESEN RÜZGARLARIN TAŞIDIGI SOĞUKTUR...

Halk Şiirinde Toplumsal Olaylar ve Başkaldırımlar

26

MEHMET BAYRAK

Yoksulluğun kahri zordur
Çekemiyom, nasıl edem?
Bir dost bulup da derdimi
Dökemiyom nasıl edem

Kime vereyim dilekçe?
Yoksulluk bir demir ökçe
Koluma vurdu kelepece
Sökemiyom, nasıl edem?

Şu düzinin hilesini
Kaçırın'ın çilesini
Yoksulluğun kalesini
Yıkamıyom, nasıl edem?

Başka bir şiirinde de şöyle dile getirilir yoksulluk:

Ruhumda bir sıkıntı var
Gitsin diyom gitmiyor ki
Yoksulluk başıma belâ
Bitsin diyom bitmiyor ki.

Düşünüyom nasıl etmek
Bilemiyom nere gitmek
Beş nüfusa bir tek ekme
Yetsin diyom, yetmiyor ki.

Yoksulluk yüreğim dağlar
Elimi kolumu bağlar
Yavru ekme diye ağlar
Yatsın diyom, yatmıyor ki.

Sıvış Sefil Mustafa ise, geçmiştekilerin "Leyla"sını, halkın gerçek "Leyla"sı "ekmek"e dönüştüren bir yaklaşımla getirerek, günümüz halk şiirinin yeni bir boyutunu özlü bir biçimde yansıtır:

Ekme Leyla oldu bre dostların
Mecnûn oldum arıdırı gezerim...

Zengin-yoksul ikilemi, köy-kent çelişkisi ve sınıfsal çelişkiler, Aşık Yener'in şiirinde şöyle dile gelir:

Bitmez çile tükenmeyen sefalet
Asırlardır başımıza taç bizim
Faşist beyler, kanun çiğner maharet
Gerçekleri söylemek için suç bizim

Anadolu'da susuz susuz kuyular
Her gün artar ışıksız güçsüz sayılar
Hayat yerken kompüratör dayılar
Halk sınıfı tüm midemiz aç bizim

Ankara'da türlü türlü plan var
İstanbul'da açık açık talan var.
Sorsan bine değirmiz hiç bizim.
Aşık Temeli, bu çelişkilerden öte düzene temelden eleştirir ve düzene başkaldırı arasındaki diyalektik bağ son derece ustaca yansıtır:

Hayat çoklarının umudun kırması
Bu yüzden kanunun kaçığı varmış
Dağlar da bunları barındırmış
Düzenler utansın dağın suçu ne

Emeğin ve üreticiliğin bilincine varma: Emeğin ve üreticiliğin bilincine varma da, halk şiirinin öncelikli temalarıdır.

Aşık Panos Özarar'ın şiirine şöyle yansır bu yeni yöneliş:

Kuçumseme kendini büyük adamsın
Seni küçük gören kendi utansın
Boş testiler su veremez yanana
Dopdoluşun söyleyeyim ben sana.

Sen olmasan koyunları kim gider?
Sen olmasan cephelere kim gider?
Sen olmasan ekmeleki kim eder?
Sen olmasan düşman dolar vatana.

Sen olmasan fabrikalar çalışmaz.
Sen olmasan kum çimento karışmaz.
Sen olmasan radyo bile çalışmaz.
Sen olmasan kim yardım eder insana?

Sen olmasan miyop gözler görür mü?
Sen olmasan toprak ürün verir mi?
Sen olmasan kim gidecek harmana?
Halka sahip çıkma, halkı uyurma, en yığın biçimde işlenen temalardan biridir. Köti ile iyinin çarpıştırılması biçiminde kurulur genellikle bu konuyu işleyen şiirler.

Çok uyumak dayım zarar getirir.
Tam seher vaktinde kalksak olmaz mı?
Ağadan beylerden bize fayda yok.
Kendi çarımızı yaksak olmaz mı?

Uyanmazsak yazık olur bizlere.
Çocuklara, gelinlere, kızlara
Sarp dağlardan imneliyiz düzlere.
Kızılmak gibi aksak olmaz mı?

Suyu emer koca koca çınarlar.
Ondan kurumuştur bizim pınarlar.
Bilmeyenler makbul ağaç sanırlar
Ta kökünden söküp atsak olmaz mı?

Meyvesiz ağaca meyve aşlasak.
Fabrikalar kursak madden işlese
İnsan gibi yaşamaya başlasak.
Hep beraber sürüp eksek olmaz mı?

Herkes kursa kendisine yuvayı
Hep işlese dağı taşı ovayı
"Soygun bitti" diyen çelik levhayı
Yurdun her yanında diksek olmaz mı?

Halkın sözcüsü ve ozanı olma bilinci: En yoğun biçimde vurgulanan, yinelenen bir tema. Ozan, türlü biçimlerde bunu vurgulamakla kendini görevli sayar bir bakıma. Halk katında inandırıcı olmak için de zorunlu görür bu vurgulamayı:

Konuşmalannda vurgularlar bunu, şiirlerinde vurgularlar.
İşçi sınıfının bilimini şiirine ilk sokan halk ozanı olan Aşık İhsani şöyle diyor: "Halk ozanı görevlidir. Ve de sorumlu... Görevi ona halkı vermştir, devletin bir memura verdiği görev gibi. Ve o halkına karşı sorumludur, bir ana çocuklarına karşı ne kadar sorumluydu... (..) Ozan halkına karşı canlı cansız herşey ile savaşırmalıdır. Bir şahinin karga sürüsünü dağıttığı gibi dağıtma-

lıdır, halkın güneşi önünden kara bulutların. Yürümeli halkın sıcak yanına... Suyun toprağı yürüdüğü gibi..." (41)

Bir başka yerde de, "bir halk ozanı olarak halkın gören gözü, söyleyen dili, işiten kulağı olman gerekir" diyen Aşık İhsani, sözünü şöyle bağlar: "Bir ülkenin türkülerini yapanlar, o ülkenin kanunlarını yapanlardan daha güçlüdür."

Yazacağım, bu can tende
Durana dek yazacağım.
Eşitsizlik zincirini
Kırana dek yazacağım.

Ben bir millet ozanıyım.
Her derdini sezeniyim.
Hayvan değil Mahzunî'yim.
Affetmem seni, seni yar!

Geliyor halkın avazı
Halkım için caldım sazi
İsmail İpek'in özü
Pişer devrim, devrim diye.

Halkımızın ozanıyız.
Bizler halksız olamayız.
Ellerimizi keseler
Yüreğimizi çalarız.

Bir aşık eline sazi alınca
Ezilmişten yana çalmak isterim.
Perdelerin her birine dalınca
Arayıp derdimi bulmak isterim.

Devrim için bozuk düzen yıkmaya
Yapımız ta kökünden bakmaya
Halkım için halk türküsü yakmaya
Sazımla vururum dostlar yanında

Hüseyin Başaran

DEVAMI VAR

41. Aşık İhsani: Halk Ozanının Görevi, Vatan, 29.7.1976

